

Kwaliteitskaart Sociale veiligheid

Zien, gezien worden en laten zien

Voorwoord

Volgens de Arbeidsomstandighedenwet is iedere instelling in Nederland - en dus ook elke school - verplicht om beleid te voeren op het terrein van agressie en geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en pesten op het werk. Daarnaast schrijft de CAO Primair Onderwijs een beleid ten aanzien van seksuele intimidatie, agressie en geweld en ook racisme voor (cao PO artikel 11.5.lid 2 sub b). In deze CAO is als onderdeel van het Statuut Sociaal Beleid opgenomen dat iedere school een Sociaal Veiligheidsplan moet hebben ingebed in het algemene arbobeleid. Op De Buut maken we onderscheid tussen een Sociaal Veiligheidsplan (Kwaliteitskaart Sociale veiligheid) en het Schoolveiligheidsplan.

In het Sociaal Veiligheidsplan (Kwaliteitskaart Sociale veiligheid) beschrijft de school haar beleid op het terrein van buitensporig gedrag zoals agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie en pesten. Het Sociaal Veiligheidsplan (Kwaliteitskaart Sociale veiligheid) is een onderdeel van het Schoolveiligheidsplan. In het Schoolveiligheidsplan staat bijvoorbeeld ook wat de school doet op het gebied van fysieke veiligheid (inrichting van het gebouw).

De volgende regelingen, protocollen en plannen worden genoemd in of zijn aanvullend aan deze Kwaliteitskaart Sociale veiligheid:

- Gedragscode Stichting Conexus
- Schoolveiligheidsplan De Buut
- Schoolgids De Buut
- Klachtenregeling Stichting Conexus
- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Schoolondersteuningsplan De Buut

Inhoud

Inhoud

Voorwoord	2
Inhoud	3
1. Inleiding	5
Visie op veiligheid	5
2. Elementen van sociale veiligheid	6
2.1 <i>Sociale veiligheid algemeen</i>	6
Informatie over pesten	6
Incidentenregistratie in Esis	7
Signaleren	8
De Vijfsporenaanpak.....	8
Interne contactpersonen	9
Klachtenregeling	9
2.2 <i>Inzicht (schooltevredeheidsinstrumenten)</i>	10
SCOL.....	10
IEP LVS	10
Stichting leerKRACHT	10
Kind (-ouder)gesprekken	10
Sociogram	11
2.3 <i>Preventie</i>	12
Sociaal Emotioneel Leren	12
Gedragsregels	12
Kapstokregels.....	13
Pedagogische Tact (PT)	13
Gouden weken.....	13
Goed gedaan!.....	13
Kindbesprekingen	14
Kinderraad.....	14
Humanistisch Vormings Onderwijs (HVO).....	14
Social Media/Media Wijsheid	14
Mobiele telefoons.....	14
2.4 <i>Curatie</i>	15
Overtreden van de regels	15
Actieplan op incident.....	15
3. Communicatie	17
Antipestcoördinator	17
Interne- en externe vertrouwenspersoon.....	17
Samenwerking met externe partners	17
Omgaan met de media	18

Klachten.....	18
4. Evaluatie	19
Bijlage 1: Reflectieformulier voor kinderen.....	20

1. Inleiding

Het creëren van een sociaal veilig schoolklimaat onder en medewerkers is een wettelijke verplichting en noodzakelijk om en goed tot leren te kunnen laten komen. Sociale veiligheid draagt in zeer belangrijke mate bij aan het welbevinden en de ontwikkeling van onze kinderen en de medewerkers.

Schoolbesturen zijn met de Wet sociale veiligheid op school, sinds 1 augustus 2015, verplicht tot:

1. Het voeren van sociaal veiligheidsbeleid voor de sociale veiligheid van en én medewerkers;
2. Het beleggen van de volgende taken bij één persoon: coördineren van het beleid ten aanzien van pesten en fungeren als aanspreekpunt in het kader van pesten;
3. De monitoring van de sociale veiligheid van kinderen, zodanig dat het een actueel en representatief beeld geeft. Hieronder valt ook het welbevinden van kinderen.

Tevens zijn alle professionals vanuit de Wet Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling verplicht de meldcode te gebruiken bij vermoedens van een onveilige thuissituatie.

In dit plan wordt door middel van het beschrijven van uitgangspunten en kaders een basis gelegd om een sociaal veiligheidsplan op schoolniveau samen te stellen. Sociale veiligheid is geïntegreerd in ons dagelijks handelen. In dit plan leest u hoe wij dat vormgeven.

Visie op veiligheid

Veiligheid en je veilig voelen zijn voorwaarden om tot ontwikkeling en leren te komen.

Op De Buut werken we vanuit de visie zonder 'relatie geen prestatie!' Deze wordt beschreven vanuit pedagogisch tact; 'het goede doen, op het juiste moment, ook in de ogen van de leerling'.

Hier ligt een hoog ontwikkelde kwaliteit van relatie of verbondenheid – in dit geval een pedagogische relatie tussen leerkracht en kind aan ten grondslag. Deze is niet alleen van belang voor de weg naar volwassenheid, maar net zo goed voor het onderwijsresultaat van de leerling. Pedagogische tact of tactvol handelen vraagt een relatie die gekenmerkt wordt door openheid en sensitiviteit voor wat een leerling bezighoudt of voor wat deze leerling nodig heeft, leerlingen vertrouwen in zijn wil om te groeien. Dit wordt door leerlingen begrepen. Zo ontstaat wederkerigheid en – vanuit deze relatie – gedeelde verantwoordelijkheid.

Leerkracht en kind(eren) als werkeenheden met de leerkracht als eindverantwoordelijke en gezagsdrager.

- Iedereen is verantwoordelijk en we willen dat iedereen gelukkig is. Als er een kind niet gelukkig is, is niemand gelukkig.
- We zijn uiterst voorzichtig met belonen en straffen. We ontkoppelen niet en sluiten niet buiten.
- We oordelen niet. Elk kind en situatie is uniek. Iedere situatie heeft een eigen (vaak verborgen) betekenis.
- Welbevinden en betrokkenheid zijn voorwaarden om tot leren te komen.
- Relatie, competentie en autonomie zijn basisbehoeften die ten grondslag liggen aan welbevinden en betrokkenheid. Dit is leidend in het handelen van de leerkracht. Zonder relatie, geen prestatie.
- De leerkracht ondersteunt autonomie, biedt structuur en legt uit waarom iets moet gebeuren.
- Wij praten daarom ook zoveel mogelijk met het kind in plaats van over het kind. Het streven is de lessen zodanig te ontwerpen dat de kinderen vooral succes ervaren (competentie).

2. Elementen van sociale veiligheid

Het toezicht op de fysieke en sociale veiligheid onderdeel van het toezichtkader van de inspectie. De inspectie ziet toe op drie belangrijke elementen van de sociale veiligheid; Inzicht, Preventie en Curatie. Deze interventieniveaus vormen ook de kapstok voor onze Kwaliteitskaart Sociale Veiligheid. Bij de uitwerking van deze interventieniveaus zal telkens worden gestart met de weergave van het betreffende onderdeel van het toezichtkader van de inspectie.

2.1 Sociale veiligheid algemeen

Informatie over pesten

Wat is het verschil tussen pesten en plagen en agressief gedrag?

Plagen	Pesten	Agressief gedrag
Gelijkwaardigheid	Machtsverschil	Fysiek contact
Wisselend 'slachtofferschap'	Hetzelfde slachtoffer	Sprake van een aanleiding
Humoristisch	Intentie de ander schade toe te brengen	Intentie om nieuw evenwicht te vormen
Af en toe (incidenten)	Vaak/voortdurend	Actie van beperkte duur
Verzoeningsgedrag	Ontbreken verzoeningsgedrag	Verzoeningsgedrag

Pesten gebeurt systematisch. Het gepeste kind staat langere tijd bloot aan negatief gedrag van één of meerdere individuen. Het gaat dan om intentioneel gedrag van één of meer individuen met als doel de ander te kwetsen, te raken, te vernederen, af te wijzen en/of buiten te sluiten. Het gaat om verbaal, digitaal of fysiek agressief gedrag t.o.v. een slachtoffer dat zich niet makkelijk kan verdedigen.

Bij plagen zijn kinderen min of meer aan elkaar gewaagd. Het vertoonde gedrag is incidenteel en onschuldig, maar kan een uitnodigend en prikkelend karakter hebben. In die zin kan het een pedagogische waarde hebben: door elkaar uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan.

Wat verstaan wij onder pesten?

Pesten heeft drie kenmerken:

- Het is intentioneel
- Het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats
- Er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer

Wij verstaan onder pesten 'het intentioneel en systematisch uitoefenen van psychisch en/of fysiek agressief gedrag door een of een groep kinderen van een of meerdere kinderen, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen'.

Wat is de functie van pesten?

Inzicht krijgen in sociale verhoudingen (ontdekken)

Het aanleren van sociale regels (leren)

- Groep geeft grenzen aan (groepsafbakening)
- Inzicht krijgen in hoe de ander reageert op zijn/haar houding (onzekerheidsvermijding)

Waardoor kan pesten toenemen?

- Pesten kan toenemen in kleedkamers of andere plaatsen met verminderd toezicht.
- Pesten kan toe nemen door over bescherming en te veel betrokkenheid van ouders. Het

- gaat namelijk om het leren en ontdekken van de groep: ouders horen niet bij de groep.
- Door over bescherming plaats je het gepeste kind in een uitzonderingspositie waardoor het pesten kan toenemen.

Pesten is een sociale interactie, waarbij ieder individu in de sociale omgeving invloed heeft. Sociale omgeving is niet beperkt door plaats en tijd. Dit betekent dat leerkracht, ouders en andere volwassenen altijd onderdeel zijn van het pestproces. Het is belangrijk om te kijken naar de totale sociale dynamiek. Ouders zijn bijvoorbeeld ook omstander.

Wat kun je als ouders doen?

Ouders van gepeste kinderen:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de mentor bespreken.
- Werk samen met de school, maar houd de grenzen in de gaten. Uw grenzen en die van de school. Sta niet toe dat het pesten doorgaat. Uw inbreng op school is het aanleveren van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak van school. Het is niet de bedoeling dat u zelf naar school komt om het probleem voor uw kind eigenhandig op te lossen.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Incidentenregistratie in Esis

Een belangrijk instrument bij de ontwikkeling van de Kwaliteitskaart Sociale veiligheid is een incidentenregistratie. In Esis, ons administratiesysteem, registreren we incidenten.

Onder een incident verstaan wij;

- meldingen en klachten op gebied van pesten,
- (fysieke, verbale en digitale) agressie,
- (fysiek, verbaal en digitaal) geweld,

- vechtpartij,
- ongeval,
- chantage,
- bedreiging,
- seksuele intimidatie,
- discriminatie,
- racisme,
- vernieling,
- beschadiging en diefstal van eigendommen,
- voorval via e-mail en/of social media, zoals cyberpesten, sexting, hacken, etc.

Wij beperken ons bij de registratie niet tot incidenten tussen kinderen onderling. Het gaat net zowel om incidenten tussen personeelsleden onderling, tussen kinderen en personeelsleden, als die tussen ouders en personeelsleden. Incidentenregistratie is een belangrijk preventiemiddel omdat het inzicht geeft in het aantal, de inhoud en de aard van de incidenten. Hierdoor wordt het mogelijk gerichte oplossingen te bedenken en zo bij een soortgelijk volgend incident preventief te werken (zie interventieniveau B).

Om de registratie tot een succes te maken is het van belang dat helder is waar en op welke wijze de incidenten gemeld en geregistreerd worden in Esis. Op onze school hebben we daartoe de volgende afspraken gemaakt;

- de teamleden registreren in Esis via de optie incidentregistratie,
- zodra een BHV-er betrokken is kan deze in plaats van de leerkracht registreren, dit wordt onderling afgestemd.

Signaleren

We vinden het belangrijk om goed te observeren en snel te handelen ten aanzien van wat we waarnemen. De mentor bespreekt signalen met de innovatiecoach. Bij meerdere signalen wordt tevens de interne contactpersoon ingelicht. Als er sprake is van een ernstig incident of als er meerdere vergelijkbare signalen zijn in de school, gaan de innovatiecoach en de interne contactpersoon hierover in gesprek met de schoolleider. Eén van de interne contactpersonen is belast met de taken van een antipestcoördinator. In samenspraak worden vervolgstappen uitgezet. Wanneer ouders zaken signaleren vinden wij het prettig hier zo spoedig mogelijk van op de hoogte gesteld te worden.

De Vijfsporenaanpak

Bij de aanpak van pesten zijn 5 partijen betrokken, namelijk:

- Het gepeste kind
- De pester
- De zwijgende middengroep
- De omstanders
- De helper

Wij gebruiken een oplossingsgerichte benadering, namelijk de Vijfsporenaanpak (Bob van der Meer) en de steungroepaanpak (Sue Young) om het pesten aan te pakken. De aanpak richt zich op alle betrokken partijen.

De vijf sporen zijn

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen en er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is. Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen, de steungroepaanpak wordt met de besproken. Er wordt de hulp aangeboden door de mentor of sociale veiligheidscoördinator.

2. Steun bieden aan het kind dat zelf pest

Er wordt gesproken met de pester en geprobeerd de achterliggende oorzaken voor het

pestgedrag boven tafel te krijgen. Er wordt de hulp aangeboden door de mentor of sociale veiligheidscoördinator.

3. Mobiliseren zwijgende middengroep

Er wordt met de klas gesproken over het pesten. De rollen van alle kinderen worden besproken. En er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan de verbetering van de situatie.

4. Professionaliseren/hulp bieden aan ouders

Ouders worden geïnformeerd over de situatie. Met ouders wordt overlegd hoe de situatie aan te pakken en zo nodig verwijzen wij hen door naar deskundige hulp

5. Als school de verantwoordelijkheid nemen/ professionalisering leerkrachten

Wij als school werken duidelijk preventief aan een veilig schoolklimaat en weten hoe te handelen bij incidenten.

Steungroepaanpak

De steungroep aanpak is een snelle, praktische manier om pesten te stoppen. Het is een oplossingsgerichte aanpak die het positieve gedrag stimuleert. Kinderen gaan beter samenwerken en daardoor ontstaat er een positief groepsklimaat. Het probleem wordt niet bij de individuele neergelegd. Pesten is een probleem dat de hele groep aangaat. Ook andere kinderen ondervinden last, want de sfeer in de groep wordt onveilig.

Bij de steungroep aanpak wordt een 'steungroep' samengesteld. De groep bestaat uit de pester, kinderen die bij de incidenten aanwezig geweest zijn geweest en vriendjes en vriendinnetjes. De leden van de steungroep worden aangedragen door het gepeste kind. Gedurende de hele interventie worden er geen veronderstellingen gedaan over wat er is gebeurd. Ook wordt er niet gesproken over 'pester', 'pesten' of 'slachtoffer', maar over een kind dat niet gelukkig is.

De steungroep aanpak is niet bedoeld om pesters te straffen maar juist om samen verantwoordelijkheid te nemen met een positieve en persoonlijke insteek. Gedurende een bepaalde periode worden er door een buitenstaander (bijvoorbeeld leerkracht of sociale veiligheidscoördinator) gesprekken met het slachtoffer en de steungroep gevoerd. Het doel van de steungroep is het slachtoffer te steunen. Er wordt concreet naar oplossingen gezocht en bespreekbaar gemaakt hoe iedereen het gepeste kind kan helpen.

De ervaring leert dat een periode van 2 tot 3 weken genoeg is om het pesten te laten stoppen.

Interne contactpersonen

Onze school telt twee interne contactpersonen, dit zijn:

Susan Brock (susan.brock@conexus.nu)

Linda Klein (linda.klein@conexus.nu).

Ouders/verzorgers kunnen hen benaderen zodra ze een klacht/probleem hebben waar ze met de leerkracht, de innovatiecoach, of schoolleider niet uitkomen. De interne vertrouwenspersonen nemen deel aan scholings -en netwerkbijeenkomsten met als doel dat zij goed op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen rondom de Kwaliteitskaart Sociale veiligheid. Tijdens deze bijeenkomsten wordt aandacht besteed aan intervisie en is er gelegenheid om met elkaar ervaringen uit te wisselen rondom andere preventiemiddelen, zoals projecten, preventieprotocollen en onderwijsmateriaal wat gericht is op sociale vaardigheden en/of weerbaarheid van kinderen.

Klachtenregeling

Er is door het schoolbestuur een Klachtenregeling vastgesteld, waarin onder meer de taken en rollen van de interne contactpersoon, de externe vertrouwenspersoon en de onafhankelijke klachtencommissie staan beschreven.

2.2 Inzicht (schooltevredenheidsinstrumenten)

SCOL

- We monitoren de afstemmingen van aanbod en onderwijsbehoeften, zowel op leerplein niveau als op individueel niveau, 2 maal per jaar. Dit doen we door een onafhankelijk meetinstrument: SCOL. Deze resultaten worden in de kindbespreking besproken. Indien gewenst kunnen daar interventies uit voortvloeien, zowel op leerplein niveau als op individueel niveau.
- Op individueel niveau zal de leerkracht de resultaten van zijn of haar kinderen bekijken (de individueel ingevulde vragenlijst), en nagaan of er op individueel niveau direct interventie nodig is. Bij opvallende zaken ligt het voor de hand om eerst een individueel gesprekje te voeren met het kind die het betreft. Met name als kinderen voor een score bij bepaalde vragen 'altijd' of 'onveilig' hebben gekozen (de meest negatieve score) is er reden voor zorg en nader onderzoek. Soms worden de antwoorden van kinderen beïnvloed door recente, negatieve gebeurtenissen, en moet de uitslag in perspectief worden bekeken. Maar soms is er sprake van langdurige problematiek en is er een aanpak nodig.
- Ook op leerplein niveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. Eerst vindt een analyse plaats van de mogelijke oorzaken van een negatieve uitslag. Herkent de leerkracht de score? Komt de score overeen met de eigen indruk? Welke kinderen zijn opvallend? Welke interventies en aanbod is nodig voor dit desbetreffende leerplein.

IEP LVS

Daarnaast gebruiken we de volginstrumenten persoonlijke ontwikkeling van het IEP LVS. Het bevat 'self-assessment'-instrumenten waarmee het kind inzicht krijgt in zijn eigen profiel: sociaal-emotionele ontwikkeling en sociale veiligheid. De resultaten op deze instrumenten tonen we via spindigrammen die weergeven in welke mate een kind vindt dat bepaalde aspecten op hem van toepassing is. Dit beeld, in combinatie met het beeld van de leerkracht en zijn ouder(s)/verzorger(s) geeft een kind Inzicht in zijn Eigen Profiel (IEP).

Daarnaast wordt het inzicht in de beleving van de sociale veiligheid onze school gepeild via een vierjaarlijks schooltevredenheidsonderzoek. Het onderwerp sociale veiligheid maakt deel uit van de algemene vragenlijsten voor kinderen, ouders en personeel.

Stichting leerKRACHT

Op De Buut hebben kinderen meerdere keren per week bordsessies in de thuisgroep. Dit is één van de instrumenten die we vanuit stichting leerKRACHT gebruiken. Een bordsessie start altijd met de vraag hoe iedereen zich voelt. Hierdoor hebben de mentor en de kinderen zicht op hoe het gaat met alle betrokkenen. De kinderen leren hierdoor gevoelens bij zichzelf en de ander te herkennen en benoemen, zich in te leven in de ander en diversiteit te waarderen. Ook worden dagelijks successen besproken en gevierd tijdens een bordsessie. Ook hierbij staat de oplossingsgerichte benadering centraal. Doelen die behaald worden, worden gevierd en er wordt samen gezocht naar de juiste oplossing om conflictsituaties op te lossen.

Kind (-ouder)gesprekken

De Buut voert 5 keer per jaar kind-(ouder)gesprekken waarbij ouders drie keer per jaar aansluiten bij het gesprek en de overige 2 keren alleen met het kind plaatsvindt. Door gesprekken met (ouders en) kinderen te voeren willen we de betrokkenheid van kinderen vergroten zodat ze meer eigenaar worden van hun eigen leerproces. De competentiebeleving van het kind wordt positief beïnvloed, wanneer het kind in een gesprek betrokken wordt bij het inzetten van zijn kwaliteiten. Een gesprek is waardevol voor de relatie met het kind, hierdoor voelt een kind zich op zijn/haar gemak en durft zich te uiten, het bevordert de interactie tussen mentor en kind, er ontstaat vertrouwen en begrip en draagt daarmee bij aan welbevinden en betrokkenheid. Daarnaast levert het gesprek nieuwe informatie op voor de mentor over de onderwijsbehoefte alsmede de veiligheidsbeleving van het kind.

Sociogram

Op De Buut wordt 2x per jaar een sociogram afgenomen op leerpleinniveau.

Een sociogram is een grafische weergave van onderlinge relaties, bijvoorbeeld het leerplein. Het sociogram kan helpen bij het onderkennen van hiërarchie, de leiders en de kinderen die sociaal geïsoleerd zijn.

Om sociale relaties en verbindingen die in op een leerplein spelen zichtbaar te maken, kun je een sociogram afnemen. Een sociogram bestaat uit een aantal gerichte vragen waarvan de antwoorden later in een grafiek kunnen worden omgezet. Hierin wordt dan de aantrekking en afstoting tussen groepsleden weergegeven. Een leerkracht hierdoor mede zien hoe de sociale verbanden op een leerplein zijn.

2.3 Preventie

Vanuit de gedachte 'voorkomen is beter dan genezen' willen we zoveel mogelijk doen om voor iedereen een zo veilig mogelijke situatie te creëren. Van wezenlijk belang daarbij is dat er aan een aantal (preventieve) voorwaarden wordt voldaan.

Sociaal Emotioneel Leren

Wij hebben naast het schoolse leren nadrukkelijk aandacht voor het sociaal-emotioneel leren (SEL). Door SEL leer je omgaan met jezelf en de ander. Leren kinderen hun eigen emoties begrijpen en kunnen kinderen zich inleven in de ander. Wanneer kinderen leren conflicten op te lossen en op hun eigen gedrag reflecteren, kunnen zij beter relaties onderhouden.

	Competentie	Omschrijving
Ik competenties	Besef van jezelf	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van je eigen lichaam • Gevoelens herkennen en benoemen • Zelfvertrouwen
	Zelfmanagement	<ul style="list-style-type: none"> • Heftige emoties controleren • Doelgericht gedrag • Weten wanneer je hulp moet zoeken
Jij competenties	Besef van de ander	<ul style="list-style-type: none"> • Empathie • Je inleven in de ander • Diversiteit waarderen
	Relaties met anderen	<ul style="list-style-type: none"> • Vrienden maken • Vrienden houden • Conflicten voorkomen en oplossen
Wij competenties	Keuzes maken	<ul style="list-style-type: none"> • Eerlijk onderhandelen • Goed zijn voor jezelf en de ander • Zelfreflectie

Wij streven ernaar:

- Dat kinderen zich veilig voelen, dat ze vertrouwen hebben in ons, elkaar, zichzelf en de mensen om hen heen
- Het onderwijs zo te organiseren dat ze leren samen te werken. Dat kinderen niet alleen kennis, maar ook sociale en praktische vaardigheden leren die nodig zijn om het samenwerken met de ander mogelijk te maken
- Dat kinderen leren omgaan met gevoelens en emoties van zichzelf en die van de ander
- Dat kinderen een ander leren te respecteren en waarderen
- Dat kinderen leren om keuzes te maken en te reflecteren
- Dat kinderen zich ontwikkelen tot zelfstandige personen
- Dat de kinderen de kans krijgen om zo veel mogelijk op eigen niveau te presteren

Bij dit alles staat voorop, dat de kinderen zich veilig en gelukkig voelen. Wij vinden de sfeer waarin een kind zich ontwikkelt van groot belang. De houding van onze leerkrachten is hierbij van groot belang. Wij werken vanuit de visie van Pedagogisch Tact waarbij onze basishouding open en positief is. Wij werken vanuit verbondenheid met onze kinderen. 'Het goede doen, op het juiste moment, ook in de ogen van de leerling'. Pedagogisch tact vraagt een relatie die gekenmerkt wordt door openheid en sensitiviteit voor wat een kind bezighoudt of voor wat dit kind nodig heeft, kinderen vertrouwen in zijn wil om te groeien.

Gedagsregels

Het moet voor iedereen duidelijk zijn op welke wijze men binnen en buiten de school met elkaar om gaat. Dit kan eraan bijdragen dat ongewenst gedrag niet of in zeer beperkte mate plaatsvindt.

Binnen onze school hanteren we de volgende regels en afspraken;

- gedragscode Stichting Conexus Nijmegen
- schoolspecifieke regels
- leerpleinafspraken die de leerkrachten in overeenstemming met de kinderen heeft opgesteld

Kapstokregels

Wij hanteren vier leefregels op onze school. Zij vormen een kapstok waar alle andere regels aan opgehangen kunnen worden:

- Voor iedereen zijn we aardig
- In de school is het rustig
- Het is te merken dat we hier hard werken
- We zorgen goed voor onze spullen en die van een ander

Pedagogische Tact (PT)

Pedagogische tact manifesteert zich bij een leraar die het goede doet op het juiste moment, óók in de ogen van de leerlingen. Óók in de ogen van de leerling, betekent dat leraar en leerling full partner zijn. Uiteraard heeft een leerkracht een andere verantwoordelijkheid, maar het succes maken en bepalen ze samen.

De leerkracht kan niet de kinderen veranderen. Hij zal, in relatie tot de kinderen, zichzelf moeten leren veranderen, waardoor de kinderen anders kunnen gaan reageren.

De leerkracht is gebaat bij een schoolleider die met diezelfde gevoeligheid het full partnerschap met zijn leraren aangaat. We spreken hier over het fenomeen 'pedagogisch leiderschap'.

Gouden weken

De eerste zes weken werken we aan de groepsvorming, rekening houdend met de forming/stroming/norming en performing van de groep.

Forming: kennismaking, kinderen weten nog niet wat er van ze verwacht wordt, veiligheid bieden, afspraken en regels maken.

Storming: De kinderen weten ondertussen een beetje wat ze van de anderen kunnen verwachten, er is rumoer, hiërarchie wordt bepaald. De mentor heeft een actieve begeleidingsrol. De gemaakte regels en afspraken blijven actief onderwerp van gesprek.

Norming: De leiders bepalen soms onbewust, soms bewust, de ongeschreven regels. Als mentor zorgen voor positieve groepsnormen voordat deze "vaststaan."

Performing: De groep is klaar voor het werken. De groep keert naar de vorige fases terug als er bijvoorbeeld een nieuw kind in de groep komt, als een werkweek heel intensief beleefd wordt, als er een heel hevig conflict plaatsvindt, of als er een andere ingrijpende gebeurtenis plaatsvindt. Als mentor moet je nu niet denken dat de groep "af" is. Een goede groep vergt onderhoud gedurende het hele jaar.

We werken met vijf vaste coöperatieve werkvormen die door de school terugkomen en gebruiken verschillende energizers.

Goed gedaan!

Goed gedaan! is een praktisch sociaal-emotioneel programma voor de basisschool. Het geeft kinderen duidelijkheid over het hoe en waarom van omgangsvormen en gedragsregels en zet inzichten en elementen uit diverse trainingen en therapieën uit de jeugdhulpverlening preventief in.

- Goed gedaan! leert kinderen zichzelf en anderen beter begrijpen, en geeft leerkrachten de mogelijkheid om de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen te stimuleren, te volgen en waar nodig extra ondersteuning te bieden.

- Goed gedaan! gaat uit van de wereld waarin kinderen van nu opgroeien. Dit is een wereld vol prikkels en keuzemogelijkheden waarin moderne

communicatiemiddelen een grote rol spelen, waar kinderen verstandig mee om moeten leren gaan.

Kindbesprekingen

Twee keer per jaar worden er kindbesprekingen gehouden tussen de leerkrachten en de innovatiecoach. In deze bespreking worden naast de leerresultaten van kinderen, het welbevinden en de motivatie van kinderen besproken.

Kinderraad

Ongeveer maandelijks komt de kinderraad bijeen om met de schoolleider te vergaderen. Uit elk leerjaar van leerjaar 4-8 wordt aan het begin van het jaar een vertegenwoordiger gekozen. In de kinderraad wordt gevraagd naar dingen die aandacht behoeven (TIPS) en dingen die goed gaan (TOPS). De kinderraad komt acht keer per jaar bij elkaar.

Humanistisch Vormings Onderwijs (HVO)

Omgaan met jezelf en je omgeving

In aansluiting op de humanistische uitgangspunten kent het HVO de volgende twee hoofdoelen:

- Sociale levenskunst: kinderen leren omgaan met zichzelf (emoties, waarden, zorgen) en met hun medemensen: familie, vriendjes en vriendinnetjes, klasgenootjes.
- Sociaal en ecologisch burgerschap: kinderen leren omgaan met het grotere geheel van de samenleving en de (natuurlijke) wereld om zich heen

Bij dit alles ontdekken kinderen spelenderwijs dat zij daarbij keuzes kunnen maken en leren zij verantwoordelijkheid te nemen voor hun keuzes. Het zelf leren ontdekken en ontwikkelen staat centraal, vandaar dat het vorming genoemd wordt, tegenover kennisoverdracht, dat bij de godsdienstvakken meer centraal staat.

Social Media/Media Wijsheid

Kinderen begeven zich op steeds jongere leeftijd op internet en delen informatie met elkaar en over elkaar. In de groepen 7/8 wordt er via lessen Mediamasters en WhatsHappy aandacht besteed aan gedrag in relatie tot sociale media.

Mobiele telefoons

Mobiele telefoons zijn – zeker bij kinderen in de bovenbouw – onderdeel van het dagelijks leven geworden. We willen niet verbieden dat kinderen een mobiele telefoon meenemen naar school, maar het is belangrijk om hierover duidelijke afspraken te maken. Het mobieltje biedt namelijk ook mogelijkheden tot digitaal pesten, ongewenst film- en illustratiemateriaal van internet te vertonen en het gebruik als verborgen camera.

Daarom zijn er ter preventie de volgende afspraken waaraan we ouders en kinderen houden.

1. Heb je een mobieltje mee, dan zet je die uit als je het schoolplein betreedt. Je gebruikt hem alleen als daarvoor toestemming van de leerkracht is. Als je je niet aan deze afspraak houdt, wordt het mobieltje voor de rest van de dag door de leerkracht ingenomen. Bij herhaling nemen we contact op met de ouders.
2. Je bent zelf verantwoordelijk voor eventuele schade of vermissing.
3. Om gedurende de schooldag naar huis te bellen mogen de kinderen gebruik maken van de vaste telefoonverbinding van school. Wel even vooraf aan juf of meester vragen.
4. Ouders kunnen altijd school bellen om iets aan hun kind mede te delen of ze terug te laten bellen.

Voor alle duidelijkheid: In de school en op het plein gelden ten alle tijden de schoolregels, dus ook na schooltijd. *Daar waar mobiele telefoon staat, worden ook andere beeld- en geluidsdragers bedoeld

2.4 Curatie

Hoewel aan de preventie van incidenten en ongewenst gedrag veel aandacht wordt besteed, kan het voorkomen dat er toch sprake is van een incident in of rondom onze school. Het team van De Buut voelt zich verantwoordelijk voor het welbevinden van eenieder binnen de school. Je veilig voelen is essentieel voor je welbevinden.

Daar waar ongewenst gedrag van een kind invloed heeft op de veiligheid van de ander zijn er passende interventies nodig om dat pedagogisch klimaat op orde te houden. Het maken van duidelijke afspraken en voorspelbare consequenties over gewenste en ongewenste gedragingen met de daarbij passende interventies verbetert het pedagogische klimaat op de school en versterkt het gevoel van veiligheid. Daarbij is het van groot belang verwachtingen te communiceren naar team, ouders en kind.

Overtreden van de regels

Bij het overtreden van de regels horen consequenties. Het uitgangspunt is het afspreken van zinvolle consequenties die leiden tot verandering van gedrag. We houden rekening met de behoefte van de kinderen aan relatie, autonomie en competentie:

- **Relatie:** we spreken het kind individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen.
- **Autonomie:** We zorgen ervoor dat het kind mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- **Competentie:** We gaan ervan uit dat het kind zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt.

Actieplan op incident

Wanneer er sprake is geweest van een incident, wordt door de leerkracht onderstaande acties ingezet.

	Actie	Opmerkingen
1	Betrokkenen uit de situatie halen	Jonge kinderen laten nadenken over het eigen gedrag
2	Zo snel mogelijk na het incident betrokkene laten vertellen wat er gebeurd is	Bij jonge kinderen evt. laten tekenen (individueel, met meerdere betrokkenen, of met de hele groep)
3	Kinderen serieus nemen	Op elke situatie van pesten moet ingegrepen worden.
4	Probleem verhelderen	Tot de kern komen.
5	Reflecteren (mondeling en als dit niet lukt schriftelijk, zie bijlage 1)	Reflecteren op de situatie door beide partijen of in de groep (samen oplossen).
6	Nuanceren en relativeren	Nuanceren en relativeren waar nodig.
7	Consequent zijn, grenzen aangeven	Duidelijk zijn in wat je wel en niet tolereert.
8	Verzoenen	Verzoenen en goedmaken.
9	Ouders informeren en betrekken	Ouders betrekken als kindkenner en met hen afspraken maken.
10	Incidentregistratie	in Esis, incidentregistratie aanmaken

11	In gesprek blijven	Met de gepeste en ouders in gesprek blijven over de ondersteuning van de gepeste (zo nodig: aandacht voor weerbaarheid en veerkracht)
----	---------------------------	---

3. Communicatie

Antipestcoördinator

Van scholen wordt verwacht dat ze een teamlid (of meerdere teamleden) belasten met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Wij kiezen ervoor om deze taak mee te nemen in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming.

De taken van een 'antipestcoördinator' zijn op onze school opgenomen in de taken van de expertgroep Sociaal Emotioneel Leren (SEL).

In de taakomschrijving van de expertgroep SEL worden de volgende aspecten vorm gegeven:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van Kwaliteitskaart en Ambitiekaart Sociale veiligheid.
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van SEL en burgerschap.
- Draagt bij aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied.
- Bewaken van de kwaliteit van de uitvoering Pedagogische Tact. SEL agenderen in de teamvergaderingen/studiedagen. Waar het gezamenlijk leren van ervaringen en dialoog voeren en plek krijgt (leeftijdsadequaate gedrag en ondersteuning of acceptatie)
- Coachen nieuwe leerkrachten.
- Het zorg dragen voor de zichtbaarheid van SEL op leerpleinen, ateliers gangen en andere plekken in en om het gebouw.
- Zorg dragen voor de zichtbaarheid van de anti pestcoördinator in de school als wel op de website.

Interne- en externe vertrouwenspersoon

Ons bestuur heeft minimaal één interne vertrouwenspersoon per school en een externe vertrouwenspersoon aangesteld. Interne vertrouwenspersonen zorgen voor de eerste opvang en verwijzen de klagers door naar de leidinggevende of de externe vertrouwenspersoon. De interne contactpersonen bij ons op school zijn:

- Linda Klein
- Susan Brock

De externe vertrouwenspersoon kan benaderd worden via de GGD. Er wordt dan per casus bekeken welke persoon er aan de situatie gekoppeld wordt.

Samenwerking met externe partners

Een goede samenwerking met externe partners vinden wij essentieel. Daarom onderhouden we contacten met het sociaal wijkteam, schoolmaatschappelijk werk jeugdbescherming, politie, jeugdgezondheidszorg en andere organisaties. We werken met een aantal externe contacten samen in het brede schoolondersteuningsteam dat tenminste 6x per jaar wordt gehouden.

In het kader van adequate hulp en zorg vinden we het ook belangrijk dat de sociale kaart goed op orde is. De schoolmaatschappelijk werker en de innovatiecoach/interne contactpersoon dragen zorg voor het goed op orde houden van deze gegevens.

Omgaan met de media

Het bestuur onderhoudt de contacten met de media en derden in geval van ernstige incidenten. Het personeel van de school verwijst de media en derden dan ook consequent door naar het bestuur. De communicatie loopt in dat geval via de algemene directie.

Klachten

In geval zich op het terrein van agressie, geweld, seksuele intimidatie, discriminatie, racisme en pesten klachten en/of bezwaren voordoen, wordt de algemene procedure van de klachtenregeling gehanteerd. Onze klachtenregeling is opgenomen in het schoolplan en gepubliceerd in de schoolgids.

Ons bestuur is aangesloten bij de landelijke klachtencommissie en wij vermelden de bereikbaarheid in de schoolgids¹.

Wij informeren de medezeggenschapsraad meteen over elk gegrond oordeel van de landelijke klachtencommissie en de maatregelen die het bevoegd gezag naar aanleiding van dat oordeel zal nemen.

4. Evaluatie

Veiligheid is een verantwoordelijkheid van het gehele team. Het reguliere leerplein overleg is een goede gelegenheid om het beleid met betrekking tot agressie, geweld en dergelijke geregeld aan de orde te laten komen. In dit overleg worden de meldingsformulieren van de afgelopen periode besproken, komen ervaringen met agressie, geweld en dergelijke aan bod en de manier waarop is gereageerd. Ook bekijkt het teamoverleg of het gevoerde beleid en/of het gebruikte materiaal bijstelling behoeven.

Bijlage 1: Reflectieformulier voor kinderen

Reflectieformulier voor kinderen

Naam	
Leerjaar Leerplein	
Datum	

Wat is er gebeurd?
Wat dacht je in die situatie?
Hoe voelde jij je daarbij?
Wat deed jij in deze situatie?
Wat waren de gevolgen?
Had je het anders willen doen? Heb je een oplossing? Zo ja, wat zou je veranderen?
Met wie heb je dit formulier besproken en welke tip heb je gekregen?